

VERSLAG TREFDAG “EEN NETWERK BEGINT MET TWEE”

In opdracht van: Lore Motten (Recht-Op vzw) en Chris Haesendonckx (Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw)

Armen Tekort vzw

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
VIJF CENTRALE PROJECTEN IN DE TREFDAG	4
1. Buddy-project Leuven (Ine Sevenants)	4
2. Metawonen vzw Gent (Ans Hillebrant)	4
3. Samen Inburgeren Turnhout (Bieke van Riel)	4
4. Mix en Match (Chris Haesendonckx en Veerle Milh)	4
5. Een Paar Apart – Recht-Op vzw (Lore Motten)	5
INTERVIEW DUO'S PROJECTEN	5
1. Buddy-project Leuven: vrijwilligheid en gelijkwaardigheid.....	5
2. Een Paar Apart – Recht-Op vzw: vooroordelen en verwachtingen.....	5
3. Metawonen Gent: eerste ontmoeting en meerwaarde.....	5
4. Samen Inburgeren Turnhout: eerste ontmoeting en vriendschap	5
5. Mix en Match: moeilijke parcours.....	6
6. Algemene vraag: solidariserend effect?.....	6
INTERVIEW DESKUNDIGEN	6
1. Ruimte voor het anders-zijn via de duo-methodiek.....	6
2. Structureel werken via de duo-methodiek	6
2.1. Structurele veranderingen teweegbrengen	6
2.2. Empowermentverhaal.....	7
3. Gebrek aan kennis van de nood aan netwerkvorming.....	7
4. Termijn/duur duo-projecten	7
5. Gelijkwaardigheid en vrijwilligheid binnen de duo-werking	7
PRAKTIJKTAFELS	8
GELIJKWAARDIGHEID	8
1. Mix en Match.....	8
2. Gelijkwaardigheid.....	8
3. Moeilijkheden.....	9
VRIJWILLIGHEID	9
1. Vrijwilligheid binnen bestaande buddy-projecten	9
2. De meerwaarde van vrijwilligerswerk	10
3. Hoe toon je betrokkenheid?.....	11
STRUCTUREEL WERKEN	11
1. Structureel werken binnen bestaande buddy-werkingen.....	11

2. Wat voegt de duowerking toe aan structureel werken?	11
3. Moeilijkheden om structureel te werken.....	11
ROL VAN DE WERKER	12
1. Metawonen vzw	12
2. Op zoek naar veranderingen binnen bestaande buddy-projecten	12
3. Moeilijkheden binnen de rol van de werker	13
THEMA	13
1. Thema vrije tijd – Samen Inburgeren Turnhout	13
2. Input groep	14
TOEKOMSTVISIE	14

INLEIDING

Buddy, maatje, duopartner, vrijwilliger,... Het zijn allemaal benamingen voor twee mensen die voor een bepaalde periode samen optrekken om voor een bepaalde reden samen iets te doen. De ene heeft overschot aan tijd, vaardigheden en kennis en wil deze graag delen. De andere persoon heeft nood aan die kennis en vaardigheden, aan een duwtje in de rug en aan gezelschap. Wanneer men deze hulp niet kan krijgen via een eigen netwerk staat men er alleen voor. In dit geval hebben mensen soms baat bij georganiseerde vriendschappen.

Met deze Trefdag probeerden we vanuit Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw, Samenlevingsopbouw Vlaanderen vzw, Recht-Op vzw, DEMOS, Buddywerking Vlaanderen, Netwerk tegen Armoede en Armen Tekort vzw voor het eerst om het rijke aanbod van duowerkingen in Vlaanderen in kaart te brengen. We bekeken wat de verschillen en gelijkenissen zijn. Vanuit Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw en Recht-Op vzw zet men al veel in op projecten die met de duowerking bezig zijn. Zij deden reeds een poging om hun duowerkingen te beschrijven. In hun onderzoek ontdekten zij alvast enkele gemeenschappelijke zaken: gelijkwaardigheid, vrijwilligheid, structureel werken, rol van de werker en thema.

VIJF CENTRALE PROJECTEN IN DE TREFDAG

1. Buddy-project Leuven (Ine Sevenants)

Met het Buddy-project zorgt de stad Leuven voor naschoolse begeleiding voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in de eerste graad van het basis- en secundair onderwijs.

Stad Leuven - Afdeling onderwijs en scholen
Professor Van Overstraetenplein 1, 3000 Leuven
Buddy@leuven.be; projectdeskundige: 016 27 26 21

2. Metawonen vzw Gent (Ans Hillebrant)

Binnen Metawonen vzw krijgen mensen met een psychische kwetsbaarheid de kans om hun sociaal isolement te doorbreken door een vertrouwensband aan te gaan met een vrijwillige buddy.

Elyzeese Velden 74, 9000 Gent
09/225.62.09; info@metawonen.be

3. Samen Inburgeren Turnhout (Bieke van Riel)

In Samen Inburgeren kunnen inburgeraars Nederlands oefenen en op een laagdrempelige manier hun gemeente leren kennen door tweemaandelijks activiteiten te doen met een vrijwillige coach.

Stad Turnhout: welzijn - diversiteit
Campus Blairon 200, 2300 Turnhout
diversiteit@turnhout.be; 014 409634

4. Mix en Match (Chris Haesendonckx en Veerle Milh)

Mix en Match koppelt mensen in maatschappelijk kwetsbare positie aan al actieve vrijwilligers, om hen in duo op regelmatige basis te laten meedraaien in een Antwerpse vrijwilligersorganisatie.

Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw
Sint-Rochusstraat 106, 2100 Deurne
0485 31 16 79
Chris.haesendonckx@samenlevingsopbouw.be

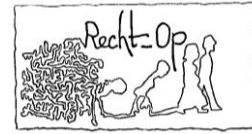
Minderhedencentrum de8
Van Daelstraat 35, 2140 Borgerhout
0478 54 49 66
veerle.milh@de8.be

5. Een Paar Apart – Recht-Op vzw (Lore Motten)

Een Paar Apart is een luik binnen Recht-Op vzw, waarbij mensen in armoede samen met mensen die niet in armoede leven geregeld op culturele uitstap gaan en zo hun sociaal netwerk verbreden.

Hendriklei 19, 2660 Antwerpen
0486484368
nova.cultuurcafe@recht-op.be

INTERVIEW DUO'S PROJECTEN

Vanessa Broes interviewde duo's uit de vijf verschillende projecten om vanuit hun beleving te spreken. Hier volgt de kern van enkele opgemerkte uitspraken en thema's tijdens deze gesprekken.

1. Buddy-project Leuven: vrijwilligheid en gelijkwaardigheid

- Men kan zowel via stages als vrijwillig deelnemen aan het Buddy-project Leuven.
- Gelijkwaardigheid is binnen dit project moeilijker te bewaken, gezien de leeftijdsverschillen tussen de deelnemers en de coaches. Daardoor bestaat er vaak de juf-leerling verhouding. Ine doorbreekt dit door zich bijvoorbeeld met de voornaam te laten aanspreken. Die één-op-één-relatie schept volgens Sien de kans om een vertrouwensrelatie op te bouwen.

2. Een Paar Apart – Recht-Op vzw: vooroordelen en verwachtingen

- Vooraleer Marie-Louise (persoon in armoede) in het project stapte, legde zij een moeilijke weg af. Het vraagt moed om in het project te stappen. Dit komt vooral uit angst voor het onbekende en de schrik om, na lange tijd geïsoleerd te leven, terug onder de mensen te komen. Dankzij de vertrouwensband met de begeleiders binnen Een Paar Apart lukte het haar wel om deze drempels te overwinnen.
- Van zodra men de stap zet naar het project moeten er nog vooroordelen overwonnen worden. Vooroordelen over mensen die niet in armoede leven. Ook bij de personen die niet in armoede leven, bestaan er volgens Monique veel vooroordelen naar de personen in armoede toe. Door samen cultuur te ontdekken, leren beide groepen hun netwerk verbreden en elkaar waarderen voor wie ze zijn.

3. Metawonen Gent: eerste ontmoeting en meerwaarde

- Nadat deelnemers binnen het project aan elkaar gematcht worden, contacteren de medewerkers van Metawonen de buddy eerst telefonisch om de duopartner en zijn/haar probleem te schetsen. Toen Linda (buddy) te horen kreeg dat Hilde (deelnemer) haar partner zou zijn en zij manisch depressief is, had Linda eerst haar vooroordelen tegenover manische depressie.
- Hierna gebeurt de eerste ontmoeting bij Metawonen zelf. Daarna begonnen Linda en Hilde met het plannen van zeer diverse activiteiten. Voor Hilde betekenen deze uitstappen een stap naar de buitenwereld, weg uit de isolatie. Momenteel spreken Linda en Hilde reeds 7 jaar tweewekelijks met elkaar af. Door deze lange termijn is er ondertussen een echte vriendschap ontstaan tussen het duo.

4. Samen Inburgeren Turnhout: eerste ontmoeting en vriendschap

- Vooraleer duo's samen weggaan, vindt de eerste ontmoeting plaats. Ondanks de taalverschillen, merkten Guy (deelnemer) en Arthur (inburgeraar) hier al gauw veel gemeenschappelijke punten en interesses.

- Nu is het project voor Guy en Arthur officieel gedaan, maar zij ontmoeten elkaar nog steeds, los van het project. Door het project is er dus een vriendschap ontstaan tussen de twee. Dat was vooral voor Arthur een netwerkverruiming.

5. Mix en Match: moeilijke parcours

- Jihan (vrijwilliger) vormde gedurende een korte tijd een duo met een andere vrijwilliger, waarmee zij in het Cultuurcentrum van Deurne geregeld in de bar werkte. Nu werkt zij als vrijwillige tolk binnen Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw. Via dit werk komt zij meer in contact met Belgen en leert er ook om beter Nederlands te spreken, door effectief met anderen in gesprek te gaan.
- Bieke (vrijwilliger) kreeg reeds 2 keer een (maatschappelijk kwetsbare) duopartner toegewezen, maar in beide gevallen verliep de samenwerking niet vanzelf. Haar eerste duopartner was een man die werkloos was en net ontslagen was uit de psychiatrie. Hij werkte 1 keer in duo samen met Bieke tijdens een voorstelling, maar voelde zich er nog niet helemaal klaar voor. Met haar tweede duopartner klikte het meteen, maar ook deze samenwerking geraakte door omstandigheden niet op gang. Dit is de confrontatie in deze duowerking: mensen kunnen om verschillende redenen afhaken.

6. Algemene vraag: solidariserend effect?

- Het blijkt soms moeilijk om anderen uit het eigen netwerk te overtuigen om mee in een project te stappen, al lijkt het voor sommigen wel te lukken op kleine schaal.
- Daarnaast lijken veel mensen toch in een project te stappen doordat ze het leerden kennen via een kennis, zoals bij het Buddy-project Leuven. Mond-aan-mond-reclame doet dus wel zijn werk.

INTERVIEW DESKUNDIGEN

Tijdens dit dieptegesprek ging Vanessa Broes in dialoog met drie deskundigen in het werkveld:

- Doortje Kal – Kwartiermaken, een Nederlandse organisatie die via de duomethodiek/maatjesprojecten meer mogelijkheden wil creëren voor sociale integratie en maatschappelijke participatie van mensen met een psychische kwetsbaarheid.
- Daniëlle Dierickx – Oases, een onderzoekscentrum binnen het Departement Sociologie aan de Universiteit Antwerpen die o.a. onderzoek doet naar armoede en sociale uitsluiting.
- Veerle Matthijs – praktijklector sociaal-cultureel werk KdG

1. Ruimte voor het anders-zijn via de duomethodiek

Volgens Doortje Kal betekent een kwetsbare positie het gevoel hebben vreemd te zijn in de samenleving en de moeilijkheid ervaren om over dit ‘anders-zijn’ te praten. Volgens haar is het daarom belangrijk om op alle niveaus aan een gastvrije samenleving te werken en na te denken over uitsluitende processen. Dit kan volgens Doortje via gearrangeerde vriendschappen.

2. Structureel werken via de duomethodiek

2.1. Structurele veranderingen teweegbrengen

Door het gearrangeerde karakter van solidariteit dat schuilt in duowerkingen, zijn deze volgens Daniëlle Dierickx een mooie manier om de samenleving op een positieve manier te beïnvloeden.

Toch zijn duowerkingen volgens Daniëlle geen geschikte methodiek om maatschappelijke veranderingen te verwezenlijken, om structureel te werken. Volgens haar spelen duowerkingen vooral in op het niveau van de netwerking, van het sociaal kapitaal.

Doortje Kal gaat hier tegenin en stelt dit standpunt in vraag. Volgens haar kunnen duowerkingen wel structurele veranderingen teweegbrengen. De duomethodiek is niet geschikt voor structurele verbetering van onze individuele mankementen, maar wel om het beleid te sensibiliseren over het belang van sociale netwerkvorming. Veerle Matthijs gaat hierin mee en stelt dat duowerkingen, naast het individuele werk, een signaalfunctie kunnen bieden.

2.2. Empowermentverhaal

Daniëlle stelt dat de doelstellingen van de verschillende projecten gericht zijn op empowerment. Dit empowerment is volgens Daniëlle nog erg gericht op het individuele niveau, op het overleven. Volledige empowerment kan volgens haar pas bereikt worden wanneer men ook op structureel niveau werkt. Dat kan volgens haar moeilijk via de duomethodiek an sich.

Volgens Doortje betekent empowerment, het besef van invloed. Dit is volgens haar sterk aanwezig binnen duowerkingen. Er mag volgens haar geen taboe rusten op 'kwetsbaarheid'. Er moet met andere woorden ruimte zijn voor 'anders-zijn'. Volgens Doortje creëren duoprojecten net deze ruimte om anders te zijn. Veerle vindt eveneens dat we de kracht van kwetsbaarheid moeten erkennen. Daarom moeten we volgens haar ook geld vrijgemaakt worden voor ontmoetingen met lotgenoten. Dit naast de duowerkingen, die ontmoetingen arrangeren tussen kwetsbare en niet-kwetsbare personen. Soms is het samenkomen met lotgenoten volgens haar even belangrijk als het leren kennen van de leefwereld van de ander.

3. Gebrek aan kennis van de nood aan netwerkvorming

Volgens Daniëlle heerst er in de samenleving een gebrek aan kennis over de verschillende problematieken die in de projecten aan bod komen. Momenteel ziet het beleid volgens haar immers niet voldoende de nood van netwerkvorming in. Er is bovendien weinig aandacht voor de nabije omgeving, voor een netwerk. De focus ligt erg op het individuele. De duomethodiek lijkt haar een mooie beweging tegen de individualisering. Doortje vult aan en stelt dat het wegens dit gebrek aan kennis in de academische wereld goed is dat studenten uitgenodigd worden om via stages in duoprojecten te stappen.

4. Termijn/duur duoprojecten

Daniëlle vindt het belangrijk om lange-termijn-contacten binnen duowerkingen in vraag te stellen. Doortje Kal is het hier mee eens, maar vult aan dat het wel ideaal kan zijn om een minimaal tijdsengagement te vragen van mensen die in een duoproject stappen. Langetermijncontacten maken de verbinding tussen de duopartners gewoner, gelijkwaardiger. Daarnaast is eindigheid in duoprojecten wel waardevol, aldus Doortje.

5. Gelijkwaardigheid en vrijwilligheid binnen de duowerking

- Veerle stelt in vraag vanaf wanneer iemand deskundig genoeg is om een duopartner te zijn. Hiermee benadrukt zij het belang van de gelijkwaardigheid in de relatie tussen duopartners.

- Daniëlle vindt de duomethodiek een beperkte methodiek. Volgens haar zijn er nog veel mensen die willen deelnemen aan deze methodiek, maar nog niet participeren. Daarom kan het volgens haar misschien handig zijn om wat het beleid ons momenteel probeert op te leggen – namelijk het vrijwilligerswerk verplicht maken om in ruil sociale uitkeringen te krijgen – te benutten. De duomethodiek is namelijk een sterke methodiek en zou daarom één van de sporen binnen het verplichte vrijwilligerswerk kunnen worden. Zo vinden geïnteresseerden de weg naar duoprojecten misschien beter.

PRAKTIJKTAFELS

GELIJKWAARDIGHEID

1. Mix en Match

Mix en Match is een samenwerkingsproject tussen Samenlevingsopbouw Antwerpen stad vzw, Antwerps Integratiecentrum De8 vzw en Servicepunt vrijwilligers van de Stad Antwerpen. Het project koppelt mensen in maatschappelijk kwetsbare positie aan al actieve vrijwilligers. Streefdoel is om deze duo's op regelmatige basis te laten meedraaien in een Antwerpse vrijwilligersorganisatie. Met vrijwilligerswerk als insteek wil Mix en Match deze doelgroep ondersteunen om deel te nemen aan de samenleving. Tegelijkertijd werkt Mix en Match structureel aan de toegankelijkheid van vrijwilligersorganisaties voor mensen in maatschappelijk kwetsbare posities. Op deze manier probeert Mix en Match vrijwilligersorganisaties warm te maken om zich open te stellen voor maatschappelijk kwetsbare groepen. Hiervoor bieden zij hen ook vormingen aan. Vanaf het moment dat de duo's samen van start gaan, nemen vrijwilligers van Mix en Match als coach de opvolging en ondersteuning van de duo's op.

2. Gelijkwaardigheid

- **Thema:**

Het informele contact in de vrije tijd tussen duopartners en coaches bevordert binnen Mix en Match de gelijkwaardigheid. Ook kiezen beide duopartners vrijwillig om mee in het project te stappen. Met andere thema's lijkt het soms moeilijker om die gelijkwaardigheid te bewaken, maar dat is niet altijd het geval. Binnen OCMW Brasschaat (Nika Dangez) werkt men rond het thema schuldbemiddeling en weet men evengoed die gelijkwaardigheid te behouden. Men participeert vanuit een vrijwilligheid en met doel om de ander te emanciperen, niet te beleren. Die vrijwilligheid en dit doel van wederzijdse beïnvloeding blijkt ook in het EHB-coachproject voor jongeren (Piet Mercelis) en het duoproject binnen de Arteveldehogeschool (Christine Dierickx).

- **Terminologie:**

Buddy, vrijwilliger, werker,... Door een woord kan men een sfeer van positief versus negatief creëren. Een term kan dus ook bijdragen aan het creëren van een gelijkwaardige sfeer. Binnen Buddywerking Vlaanderen (Ellen van Ighem) vindt men het vooral belangrijk om die termen voldoende te kaderen. In gesprekken maken zij ook de gelijkwaardigheid tussen partners duidelijk. Die gelijkwaardigheid zit hier in het vrijwillige en de gedeelde interesses.

3. Moeilijkheden

- **Positie duopartners tegenover elkaar:** Het willen bijbrengen van iets aan de ander als motivatie om in een duoproject te stappen, is een valkuil voor de gelijkwaardigheid. Zo stapt iedereen vanuit zijn eigenbelang in een project, maar ze kunnen ook leren van elkaar. Wanneer men elkaars deskundigheid kan erkennen, kan gelijkwaardigheid wel bestaan en kan zelfs vriendschap ontstaan. Dit is echter geen vereiste.
- **Onderscheid gelijkheid en gelijkwaardigheid:** Het definiëren van gelijkwaardigheid blijkt moeilijk te zijn, men verwacht het vaak met het krijgen van gelijke kansen. Wanneer we gelijkwaardigheid bekijken als een basishouding van respect, werken alle bestaande duoprojecten hier wel aan. Heel wat werkingen selecteren zelfs vrijwilligers op deze basishouding. Toch is het werken vanuit een respectvolle basishouding soms moeilijk, wanneer men evenwicht moet zoeken in het volgen en sturen tegelijk van de maatschappelijk kwetsbare persoon. We mogen nooit dwingend zijn en moeten soms ook leren verdragen dat er nu eenmaal onrechtvaardigheid bestaat.

VRIJWILLIGHEID

1. Vrijwilligheid binnen bestaande buddy-projecten

- Met het **Buddy-project Leuven** (Ine Sevenants) zorgt de stad Leuven voor naschoolse begeleiding op school voor maatschappelijk kwetsbare kinderen en jongeren in de eerste graad van het basisen secundair onderwijs. De begeleiders zijn zowel studenten, die een stageplek zoeken, als begeleiders op vrijwillige basis. Stilaan is er meer en meer instroom van vrijwillige coaches. Zij nemen vaak deel vanuit een ander doel dan de studenten. Voor deze begeleiders voorziet men vormingen. Deze vormingen zijn enkel vooraf verplicht. De keuze om in de buddy-werking te stappen is vrijwillig voor beide partijen, maar niet vrijblijvend.
- Het **EHB-coachproject jongeren** (Steven Peeters) binnen CAW wil kwetsbare jongeren binnen het lager secundair onderwijs ondersteunen door hen een jaar lang een vrijwillige coach (met vrijwilligersvergoeding) aan te bieden. Het EHB-coachproject zorgt binnen deze duowerking voor de nodige vorming en opleiding van vrijwilligers. De vrijwilligers worden toegeleid via een aanvraag aan studenten psychologie, leerkrachten in opleiding en jongwerkenden binnen de bedrijfswereld. Opvolging gebeurt via een gesloten Facebook-groep.
- Het project **Cultuurverkenners** (Nathalie) houdt in dat Belgische volwassen vrijwilligers gematcht worden met iemand uit een andere cultuur. Deze duo's gaan één keer per week, een jaar lang, samen op pad. Het ritme van een duo is een vrijwillige keuze. Toeleiding van de Belgische vrijwilligers gebeurt binnen dit project vooral via samenwerking met andere organisaties en via vrijwilligerswerk. Voor beide partners worden intervisiemomenten voorzien.
- **Servicepunt Vrijwilligers Antwerpen** (Geert Hauquier) is een vacaturesite, die vrijwilligers met elkaar matcht, organisaties ondersteunt in hun zoektocht naar vrijwilligers en enkele projecten opvolgt, die werken rond vrijwilligerswerk en inburgering. Opvolging van de vrijwilligers binnen deze projecten gebeurt telkens via intervisiemomenten met de coördinatoren van de projecten, die ook naar vrijwilligers op zoek gaan.
- **Buddywerking Vlaanderen** (Robin Broche) wil mensen met een langdurige psychische kwetsbaarheid aan de hand van leuke activiteiten met vrijwillige duopartners terug in de

'gewone' wereld brengen. De werving van de vrijwillige duopartners gebeurt via diverse kanalen, de opvolging ervan gebeurt via verschillende gesprekken vooraleer de matching gebeurt. Er worden ook geregeld groepsmomenten voor hen georganiseerd.

- De doelstelling binnen het buddyproject voor internationale studenten van **KU Leuven** (Sarah Gerard) wil men de studenten aansluiting laten vinden met andere studenten in ons land. Momenteel zijn er 700 duo's in het eerste semester en 300 in het 2^e semester. De matchings gebeuren zeer snel en opvolging is niet mogelijk. Dit komt vooral omdat er teveel duo's zijn om persoonlijk te kunnen opvolgen. Dat komt dan weer omdat meer en meer vrijwillige nationale studenten zich aanbieden binnen het project. KU Leuven zoekt nog een systeem waarbinnen ze beter en meer contact kunnen behouden met de deelnemende duo's.
- De jongerenwerking binnen de **Vlaamse Liga tegen Kanker** (Mieke Vander Heyden en Lieve Vander Linden) werkt vooral rond de kwetsbare doelgroepen tussen 17 en 30 jaar, die kanker hebben of nog steeds de gevolgen van hun kankerverhaal ondervinden. Sommige van deze jongeren geraken geïsoleerd door hun ziek-zijn. Daarom wil de jongerenwerking deze jongeren matchen met vrijwilligers, die één jaar lang een traject met hen doorlopen en hen ondersteunen in hun ziekteproces. Vrijwilligers moeten eerst een intakegesprek doen en een vormingsweekend volgen voor zij kunnen beginnen binnen de duowerking.
- **Katrol Gent** (Katelijne Beatse en Mariska Storm) zorgt telkens 3 maanden lang voor studieondersteuning aan huis via studenten. De doelstelling van het project is preventief: een korte injectie, zodat het gezin daarna alleen verder kan. De studenten bieden zich niet volledig vrijwillig aan, gezien zij zich aanbieden als stagiair. De voorbije 3 jaar werd er wel gewerkt met vrijwilligers. Dit is nu stopgezet omwille van het feit dat men hen niet kon verplichten om de 5 vormingsavonden te volgen, terwijl dit eigenlijk wel nodig is.
- **De Lage Drempel** (Reini en Florence) is bezig met de opstart van een duowerking voor alleenstaande ouderen. Omdat deze mensen vaak geïsoleerd zijn, komt de vrijwilliger één keer per week of tweewekelijks langs bij de kwetsbare duopartner. De Lage Drempel kiest hier bewust voor een kort verplicht traject, zodat veiligheid kan ingebouwd worden. De Lage Drempel zorgt ook om de drie maanden voor een vorming rond een bepaald thema. Een maandelijks intervisiemoment bleek teveel engagement te vragen van de vrijwilligers.
- **Raster vzw Aalst** (Chantal Van den Broeck) zorgt binnen hun thuisbegeleidingsdienst voor mensen met autisme voor begeleiding van deze mensen in hun vrije tijd door vrijwilligers. Deze vrijwilligers zijn vaak studenten. Een minimumtermijn voor de duowerking is één jaar. Raster zorgt binnen deze buddywerking voor de werving, matching en (telefonische) opvolging. Daarnaast zorgen zij ook voor niet-verplichte vormingen over autisme.
- Samen Inburgeren werd 3 jaar geleden als projectoproep gelanceerd binnen het **Agentschap voor Binnenlands Bestuur** (Eva de Troyer). Binnen dit project gaan coach en inburgeraar tweewekelijks samen op pad. Hier blijkt alvast dat niet het vinden van vrijwilligers, maar het vinden van inburgeraars een moeilijk punt is.

2. De meerwaarde van vrijwilligerswerk

- Eens werken met mensen die niet in de hulpverlening zitten.
- Deelnemende vrijwilligers krijgen een bredere kijk, een verrijkende ervaring.
- Netwerkverruiming, nieuwe mensen van je eigen leeftijd ontmoeten (Vlaamse Liga tegen Kanker)

- Ontlasten van ouders met kinderen met autisme (Raster Aalst – Chantal Van den Broeck)

3. Hoe toon je betrokkenheid?

- Mogelijkheid voor vrijwilligers inbouwen om inhoudelijk feedback te geven.
- Als je vrijwilligers blijven, kan je stellen dat je werking goed zit.
- Bijvoorbeeld: verjaardag noteren en kaartje opsturen.

STRUCTUREEL WERKEN

1. Structureel werken binnen bestaande buddy-werkingen

Alle organisaties kijken eerst naar wat de oorzaak van de maatschappelijke kwetsbaarheid is, om vanuit de analyse hiervan tot structurele oplossingen te komen.

- **Een Paar Apart** (Lore Motten) is een luik binnen Recht-Op vzw waarbij mensen in armoede de kans krijgen om hun sociaal netwerk te verbreden, door structureel in te zetten op cultuur. Dit doen ze door (steeds wisselende) duo's te vormen met mensen die niet in armoede leven. De duowerking vertrekt vanuit de Cultuurcafés in Cultureel Ontmoetingscentrum Nova. Op deze plaats spreekt de hele groep af, om van daaruit uitstappen in duo's te plannen naar culturele activiteiten. Op deze manier werkt Een Paar Apart individuele drempels weg die mensen in armoede ervaren bij het participeren aan cultuur. Deze drempels worden samen met de deelnemers (in groep) in kaart gebracht en verspreid binnen verschillende relevante diensten en huizen. Een Paar Apart gaat in dialoog met verschillende cultuurhuizen om zo culturele plekken toegankelijk te maken voor iedereen. Daarvoor zit Een Paar Apart in overleggroepen, gaan ze spreken in verenigingen, overheden, geven vormingen, voeren actie,...
- Binnen de opleiding Sociaal Werk in de **Arteveldehogeschool** (Christine Dierickx) bestaat er een buddyproject. Studenten vroedkunde kunnen dit kiezen als stageplek en begeleiden dan kwetsbare vrouwen tijdens hun zwangerschap en kort na de bevalling. Binnen de opleiding probeert men nu ook het thema armoede aan te kaarten in de uitleg over de duomethodiek.

2. Wat voegt de duowerking toe aan structureel werken?

- Binnen het **EHBJ-coachproject voor jongeren** (Piet Mercelis) stijgt het welbevinden van de jongeren, als ook het welbevinden op scholen.
- Een duowerking creëert een draagvlak. Wel blijft het vechten tegen de uitsluitingsmechanismen.
- Mensen die in een duowerking zitten, ervaren aan den lijve dat de vooroordelen die zij ervaren niet kloppen. Dit wordt beetje bij beetje doorverteld en is belangrijk voor de mentaliteitsverandering in de samenleving.

3. Moeilijkheden om structureel te werken

- Het kan moeilijk zijn om in duowerking structureel te kunnen werken.
- Het blijkt moeilijk om duowerkingen te betrekken in structureel werken wanneer er teveel duo's gevormd zijn, zoals in **KU Leuven**.
- Binnen het **EHBJ-coachproject voor jongeren** (Piet Mercelis) kan men weinig structureel werken. Dit project koppelt jongeren aan leerlingen die het moeilijk hebben in het onderwijs. De werknemers van het project kennen deze leerlingen echter niet persoonlijk.

ROL VAN DE WERKER

1. Metawonen vzw

Metawonen vzw is een Gentse organisatie die mensen met een psychische kwetsbaarheid de kans biedt om hun sociaal isolement te doorbreken door een vriendschappelijke vertrouwensband aan te gaan met een vrijwillige buddy. De rol van de werker verloopt hier voornamelijk in een proces:

- **Aanmelden en eerste gesprek:** Nadat deelnemers zich hebben aangemeld, is er een eerste gesprek. Hierin legt men op informatieve wijze de organisatie en de werking uit.
- **Vragenlijst en tweede gesprek:** Na dit gesprek krijgen de geïnteresseerden een vragenlijst mee. Indien er interesse is vanuit het invullen van deze vragenlijst, volgt een tweede gesprek. Dit gesprek is een uitgebreide kennismaking met de persoon achter de kandidaat. De selectie van mensen die hierop worden toegelaten, gebeurt op basis van gegevens en menselijke kennis en intuïtie vanuit de professionele werkers.
- **Matching:** Wanneer de deelnemers of buddy's vervolgens aanvaard worden, matchen de werkers op basis van persoonlijkheden, verwachtingen naar de ander, vereisten, etc.
- **Kennismaking duo:** Vervolgens stelt de werker het duo aan elkaar voor. Eerst gebeurt dit telefonisch, vervolgens is er een eerste gesprek in duo.
- **Bevestiging:** Vervolgens wordt het duo de dag nadien teruggebeld door de werker om te vragen of ze het er nog steeds wel of niet mee eens zijn dat zij een duo zullen vormen.
- **Contract ondertekenen:** Wanneer het klikt, begint het duo met het plannen van uitstappen. Hiervoor moeten zij eerst een contract ondertekenen.
- **Samenkomsten:** Vanaf een duo van start gaat, nodigen zij de duo's volgens een bepaalde systematiek uit voor tussentijdse gesprekken. Hiervoor werken zij opbouwend via terugkommomenten na 3-6-9 maanden.
- **Maandelijks intervisiemomenten met buddy's:** Metawonen organiseert ook maandelijks samenkomsten, vormingsmomenten en een teambuildingsactiviteit voor de buddy's.

Naast de rol van de werkers in het proces, gedragen werkers zich binnen Metawonen zeer neutraal, respectvol, transparant en werken telkens flexibel en op maat. De werkers in Metawonen willen bovendien ook informatie geven over de problematiek aan de buddy's. Dit georganiseerde contact maakt volgens Metawonen net dat een match kan slagen. Het geeft namelijk een stuk veiligheid, zekerheid en engagement. Die veiligheid bestaat er ook doordat de deelnemers binnen de duowerking in crisismomenten telkens kunnen terugvallen op de werkers als vertrouwenspersoon.

2. Op zoek naar veranderingen binnen bestaande buddy-projecten

- Het project Maatkraft binnen de Lage Drempel (Kelly Sprangers) zorgt momenteel voor wekelijks individueel contact met de (kwetsbare) deelnemers, maar zorgen nog niet voor tussentijdse samenkomsten in duo. Bovendien hebben zij nog geen tussentijdse contacten met de vrijwilligers. Daarnaast wil De Lage Drempel binnen de armoedesector graag werken via een vast registratiesysteem.
- Het Raster vzw (Chantal Van den Broeck) werkt procesmatig ongeveer zoals Metawonen vzw, maar volgt de deelnemers enkel telefonisch op. Dit omdat ze met studenten werken en omdat ze in twee provincies tegelijkertijd actief zijn. Om die reden maken zij gebruik van feedback-fiches (in te vullen door vrijwilligers). Opvolging gebeurt dus meer op afstand.

- Binnen het jongerenproject van de Vlaamse Liga tegen Kanker (Mieke Vander Heyden en Kathleen Roskams) werkt een duo samen voor 1 à 2 jaar. Deze termijn willen de medewerkers graag verlengen. Over deze verlengde termijn willen ze ook meer duidelijkheid, meer transparantie scheppen. Nu blijkt de termijn immers vaak nog wat vaag.
- Binnen Mix en Match (Rika Pauwels) wordt een zwakkere vrijwilliger gekoppeld aan een vaste vrijwilliger van een organisatie. Dat duo krijgt telkens een coach toegewezen, zodat de werklast niet enkel bij de werknemers komt te liggen. Dit is nog een verdere tussenstap die werd ingebouwd, wegens een tekort aan personeel. Deze coaches worden geregeld bijeen gebracht voor onder andere intervisiemomenten, maar ook hier weer bestaat het probleem dat deze mensen daar niet zoveel tijd voor hebben.
- Binnen OCMW Kontich (Hilde van den Bergh) krijgen zowel deelnemers als vrijwilligers een cursus over het omgaan met schulden en papieren. Binnen deze cursus wil men nu ook een buddywerking opstarten. Omdat deze werking nog zoekende is, willen zij alvast volgende zaken meenemen in hun project: transparantie en openheid naar beide partijen behouden door te vertrekken vanuit een contract of overeenkomst; en het opmaken van kennismakingsdocumenten/vragenlijsten.
- De Sociale Dienst voor niet-begeleide minderjaren binnen OCMW Antwerpen (Gitte Saelen) telt momenteel ongeveer 70 jongeren, waarvan de meerderheid Marokkaanse jongens. Daarom zijn ze op zoek naar meer Belgische jongeren, zodat hun jongeren ook met hen meer positieve ervaringen kunnen opdoen.

3. Moeilijkheden binnen de rol van de werker

- Alle organisaties zijn momenteel nog zoekende naar een goede manier van werken in verband met intervisiemomenten voor vrijwilligers. Het engagement mag niet té hoog zijn.
- Het kan een valkuil zijn als de deelnemer té afhankelijk wordt van de buddy. Daarnaast weten sommige deelnemers nog niet goed wat ze in hun vrije tijd kunnen doen binnen het project van Metawonen vzw. Daarom denkt Metawonen vzw na om ook met deelnemers af en toe samen te komen om ervaringen uit te wisselen.

THEMA

In deze groep is men niet dieper in gegaan op welke thema's specifiek mensen samenbrengen. Het gesprek is organisch gegroeid, waardoor er vooral input kwam over de duomethodiek an sich.

1. Thema vrije tijd – Samen Inburgeren Turnhout

Samen Inburgeren Turnhout is een samenwerking tussen Samen Inburgeren, Vormingplus Kempen en Prisma vzw. In Samen Inburgeren ligt de focus op het samenbrengen van een coach en een anderstalige inburgeraar. Zij leggen samen een weg af door 10 maanden lang twee keer per maand in duo activiteiten te doen in hun vrije tijd. Daarbij kiezen ze zelf wat ze doen. Op die manier ontstaan bruggen tussen culturen. Gelijkwaardigheid staat telkens centraal binnen de duo's. De anderstalige inburgeraars zijn vaak eerder jong en de coaches gepensioneerd. Coaches zijn doorgaans sterke vrijwilligers, die ook sterk in hun schoenen staan. Tussentijdse individuele ondersteuning van de coaches is immers niet mogelijk, wegens een te beperkte personeelsinzet. Deelnemers (inburgeraars) worden binnen Samen Inburgeren Turnhout vooral gerekruteerd via diverse kanalen.

2. Input groep

- De Sociale Dienst voor niet-begeleide minderjarigen binnen OCMW Antwerpen telt momenteel ongeveer 70 Marokkaanse jongeren. Deze deelnemers hebben vaak psychische problemen en vinden geen binding in zowel jeugd- als volwassenwerkingen. Vaak zoeken deze jongeren eerder een vaderfiguur in een coach. Daarom is het moeilijk om voor hen geschikte buddy's te vinden.
- OCMW Brasschaat wil buddy's inzetten als natraject, aanvullend op de bestaande dienst schuldbemiddeling.
- In Servicepunt Vrijwilligers Antwerpen is men gestopt met het matchen van gemengde duo's. Dit gaf in het verleden te vaak problemen. Gehuwde stellen voelden zich hierbij niet comfortabel, want vrijgezellen zagen er een soort dating-kans in. Daarnaast is het Servicepunt Vrijwilligers begonnen met statisch onderzoek naar effecten van de duoformule.
- Er is beperkte samenwerking met andere buddy-initiatieven rond inburgering tussen Turnhout en enkele omliggende gemeenten. Er zijn geen intervisiemomenten voorzien voor de coaches.
- De groep vindt het goed dat er een duidelijk uitstapmoment voorzien is na 10 maanden deelname aan een project.

TOEKOMSTVISIE

Momenteel bestaan er enorm veel duowerkingen in Vlaanderen, telkens vertrekkende vanuit een eigen invalshoek, thema en doelgroep. Ondanks deze verschillen zijn er ook enorm veel onderlinge gelijkenissen. Deze kwamen op een dag als deze duidelijk naar boven. De onderlinge uitwisseling was daarom zeer interessant en zeker voor herhaling vatbaar. Eén ding is zeker: deze Trefdag moet een vervolg kennen. Daarom lijkt het belangrijk om de krachten te bundelen, zodat we mensen kunnen blijven verbinden. Voorstellen om dat te doen, zijn:

- Alle duomethodieken hebben **een werknaam** nodig, die we **bekend kunnen maken** via radio en tv. Dit naar het voorbeeld van Kwartiermaken. Doortje Kal vertelde ons immers dat Kwartiermaken zich laat overkoepelen door het Oranje Fonds, die de sensibilisering van het maatjeswerk op zich neemt en zo duizenden buddy's bereikt. Hiervoor zouden we in België beroep kunnen doen op de Nationale Loterij of de Koning Boudewijnstichting.
- Het is belangrijk om werkmethodeken en expertise tussen werkingen uit te wisselen, misschien wel via een **gezamenlijke website**. Het kan ook een manier zijn om meer bekendheid te verkrijgen en toeleiding van vrijwilligers te blijven verwezenlijken.
- Daarnaast kunnen we er ook naar streven om een **overkoepeling** te maken van alle duowerkingen in Vlaanderen. Dit kunnen we eventueel stapsgewijs bekomen. Zo kunnen we **starten met een netwerkgroepje** dat om de zoveel tijd samenkomt voor uitwisseling. Naar verloop van tijd kan dit evolueren naar een overkoepeling.

“Ik verschiet ervan dat er zoveel mensen met duowerkingen bezig zijn. Waar hebben die mensen al die jaren gezeten?” (Ans Hillebrant)